

hivatkozással Hb. 23/1925-re); földbirtokrendezésnél az állam elleni vételárkövetelés átértékezése az OFB. e'é tartozik (V. 7137/1925. Ptjt. 1926 56. sorsz., id. Ptjt. 1927 25. sorsz.-ná¹); munkáspénztári orvos özvegye nyugdíjfelemelés iránt csak a munkásbiztosítási bíróság előtt perelhet (II 5845/1926., II. 4717/1926., II. 5619/1926., Ptjt. 1927 23. sorsz.; II. 1737/1926., 1926 VII. 1.: PD. 1927 29. sorsz.; v. ö. VI. 6145/1926, jegyzetben ugyanott). Kivételesen nem látszik elejtettnek a régibb tétel, vagyis a valorizációs utópernek a rendes bíróság elé vihetése ott, ahol az alapper a tőzsde-bíróság, avagy közönséges választott bíróság előtt folyt (VI. 2541/1926, 1926 XII. 2, Ptjt. 1927 25. sorsz.; IV. 9214/1926, 1927 VI. 24., JH. 1262.). Igaz, hogy itt nem közgazgatási hatóság a másik szóhajható fórum. *b. gy.*

Külföldi ítélet jogereje belföldön. I. Alperesek megvették felperesnek egy osztrák városban folytatott üzletét. A kikötött vételárát már oly időben, amikor a pénzromlás kikezdte a vételár értékét, megfizették. Eladó valorizációt igényelt, mire vevők az okiratban kikötött bécsi kereskedelmi járásbíróság előtt pert indítottak eladó ellen, hogy szolgáltatassa ki részükre a fizetési kötelezettség teljes kiegyenlítését igazoló nyugtát. E pert a vevők még is nyerték. Ezen per után az eladó — bécsi lakos — indított pert a magyar bíróság előtt — a vevő egy magyar cég, illetve annak tagjai — a valorizációs különbözetre.

A keresetet mind a három fokon a bíróság elutasította. A Kuria (P. IV. 7123/1926.) helyesnek mondja a Táblának az osztrák bírósági ítéletre alapított elutasító rendelkezését és hozzáfűzi, hogy az osztrák bíróság döntése a Pp. 411. §-a értelmében ítélt dolog hatályával bír, miért is a jogerős döntés hatályának fennállása alatt a valorizációs igény további pervita tárgyául nem szolgálhat.

A per konkrét tényállásáról és a döntés helyességéről nem szólunk, de egy csomó elvi kérdést sorakoztat fel ez a döntés. Főként tisztázandó: tesz-e különbséget a res judicata kérdésében, hogy a iudicatum külföldi bíróságtól ered, vagy hazai bíróság munkája.

A különbség lényegbevágó és több részletkérdésben következő:

Az ítélt dolog kifogása a mi perjogunkban nem pergátló kifogás, de érdemi. Következése azonban a kereset elutasítása, az előző ítélet létezésének formai ténye alapján, az ügy érdemi elbírálása nélkül. Az ítélt dolog kifogásának indoka: a feleknek a zaklatástól való mentesítése egyfelől, és a bíróságnak a kényszeri munka alól mentesítése másfelől. A felek zaklatása már komoly anyagi érdeksérelmet is jelenthet, ha az egyszer már pernyertes felperes másodsor is pert indít és a második pernyertesség őt két végrehajtható ítélethez juttatná.

De ha az első marasztaló ítéletet olyan külföldi bíróság hozta, amelynek ítéletét a magyar bíróság nem hajtja végre, a pernyertes fél, ha adósának Magyarországon levő vagyonából akarja kielégítését keresni, itt kénytelen pert indítani. Ezen perben az adós nem hivatkozhatik az ítélt dolog kifogására, mert az egyértelmű volna azzal, hogy a hitelező elűttenék attól a lehetőségétől, hogy adósa magyarországi vagyonából keressen

fedezetet a maga követelésére. A külföldi ítélet tehát nem ad alapot a *res judicata* megemelésére.

A felhozott példa elvi hasznosítása: külföldi bíróság ítélete nem teremt jogerőt, ha a külföldi ítélet Magyarországon nem végrehajtható. Annyira nem, hogy a külföldi bíróság döntése anyagilag sem köti a magyar bírót; a külföldön pernyertes felperest a magyar bíró el is utasíthatja.

A külföldi ítélet jogereje tehát nem önálló kérdés, hanem visszfényre annak a magyar jogszabálynak, hogy a külföldi ítélet végrehajthatóságát a magyar jog elismeri-e. A belföldi végrehajthatóság eldöntése nélkül nincs elvi felelet a külföldi bíróság ítéletének jogerejére. Ha a magyar jog a végrehajthatóságot megadja, azzal megadta a jogerősségi jelleget is; ha a végrehajthatóságot megtagadja a magyar jog, megtagadta a jogerősségi jelleget is.

II. Elvi gyökereiben a fenti fejtegetésekkel függ össze a Kuria P. II. 8496/1926. sz. döntése is.

A felperes, egy angol vállalat magyarországi alkalmazottja, pert indított a magyar bíróság előtt. Alperes pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy a szolgálati szerződésben a felek minden jogvitájuk eldöntésére egy Londonban székelő és az angol jog szabályai szerint ítélő választott bíróságnak vetették alá magukat. A pergátló kifogásnak mind a három bíróság helyt adott.

A döntést végső eredményében helytelennek tartjuk.

Helyes az az állásfoglalás, hogy munkaügyi ügyekben választott bírósági szerződés érvényesen köthető, mert annak nem áll útjában sem az, hogy a felek a per tárgya felől (a munkaügyi rendelet egyenes szabályaira tekintettel) szabadon ne rendelkezhetnének, sem az, hogy a munkaügyi bíróság mint ügybíróság kizárólagos hatáskört létesítene, mely a felek szabad rendelkezését kizárná.

Nem helyes ellenben az a záró állásfoglalás, hogy „a külföldön hozandó választott bírósági ítéletnek a Pp. 414. §-a értelmében való végrehajthatatlansága a külföldi választott bírósági szerződés érvényét nem érinti.”

Ebben a fogalmazásban a tétel nem is mond semmi helytelent. A választott bírósági szerződés tényleg érvényes, noha annak ítélete Magyarországon nem lesz végrehajtható. Itt azonban nem ez a döntő kérdés. A választott bíróság összeülhet, ítélhet; és tényleg nem lehet a választott bíróság eljárását vagy ítéletét megopponálni azzal, hogy a szerződés nem volna érvényes.

De gondoljunk csak a Kuria állásfoglalásának gyakorlati következtetésére. A felperes — tételezzük fel — pernyertes az angol választott bíróság előtt. Angliában azonban nincs adósának vagyona, ellenben itt Magyarországon volna ily vagyona. A Kuria határozata zsákutcába juthat. Angol ítélet van, de az gyakorlatilag értéktelen; viszont a gyakorlati fontossága magyar ítélet megszületését a pergátló kifogás egyszer s mindenkorra megátalja. Nehéz volna a feleknek azt a szándékot imputálni, hogy a külföldi választott bíróságnak történt alávétéssel le akartak volna mondani adósuknak Magyarországon igénybevehető vagyonaiban rejlő kielégítési alapról.

Az ítélet végrehajthatóságának megtagadása a magyar bíróság jurisdikciójának megnyílása is. Az ellenkező álláspont az *abnegatio iustitiae* elvébe ütközik.

B. S.